

Hallituksen esitys Eduskunnalle puutavaranmittauslaiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi puutavaran mittausta koskevat säännökset. Puutavaran korjuussa tapahtuneiden muutosten vuoksi kehitetty pystymittaus, jossa puutavara-lajien tilavuus todetaan pystyssä olevista puista tehtyjen mittausten perusteella, tulisi myös otettavaksi puutavaranmittauslain piiriin.

Nykyiset sivutoimiset viralliset mittaajat ehdotetaan korvattaviksi muutamalla päätoimisella virallisella mittaajalla, jotka olisivat valtion virkamiehiä. Uutena mittaasioita käsittelevänä elimenä olisi puutavaran mittauksen eri osapuolia edustava puutavaran mittauksen neuvottelukunta. Neuvottelukunnan tulisi muun muassa tehdä ehdotuksia puutavaran mittauksen kehittämiseksi tarvittaviksi toimen-

piteiksi ja antaa maa- ja metsätalousministeriölle esitykset puutavaran mittauksessa käytettäviksi mittausten menetelmiksi ja -ohjeiksi.

Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaisi puutavaran mittauksessa käytettävät mittausten menetelmät ja -ohjeet. Puutavaran mittauksen osapuolia edustavat järjestöt sekä kone- ja kuljetusurakoinnin osalta myös asianosaiset itse voisivat sopia määrääjäksi koekäyttöön otettavista mittausten menetelmistä ja -ohjeista.

Lakiehdotuksessa on lisäksi tarkennettu virallista mittausta ja mittauskustannuksia koskevia säännöksiä.

Esitys liittyy vuoden 1991 tulo- ja menoarvioesitykseen ja se on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1991.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Tavoitteet

Vuotuinen kaupallisen puutavaran hakkuumäärä on runsas 40 miljoonaa kuutiometriä. Markkinahakkuiden odotetaan kasvavan edelleen. Metsä 2000 -ohjelman mukainen markkinahakkuutavoite vuodelle 1995 on noin 55 miljoonaa kuutiometriä. Puutavara mitataan yleensä metsässä tai varastolla puutavarakauppan, hakkuun ja lähikuljetuksen maksuperusteita varten. Kaukokuljetuksen yhteydessä puutavara mitataan uudelleen kuljetusmaksuja ja yritysten välisiä maksusuorituksia varten. Koska sama puutavaraerä voidaan näin ollen

mitata eri tarkoituksia varten useaan kertaan, on vuosittain mitattavan puutavaran kokonaismäärä yli kaksinkertainen hakkuumäärään verrattuna eli noin 90—95 miljoonaa kuutiometriä. Mittausten perusteella maksetaan kantorahoina, työpalkkoina, urakointimaksuina ja yritysten välisinä suorituksina noin 10 miljardia markkaa vuodessa.

Mitattavien puiden ja puutavaran ominaisuuksien vuoksi on puutavaran mittaukselle tyypillistä, että todellinen puumäärä voidaan todeta vain likimääräisellä tarkkuudella, mikäli mittauskustannukset halutaan pitää kohtuullisina. Mittaustuloksen tarkkuus riippuu muun muassa kulloinkin käytetystä mittausten menetelmästä ja sen soveltamistavasta. Milloin asianosaiset ovat erimielisiä mittaustuloksesta puu-

tavaran määrän tai laadun osalta, tulee lopullinen mittaustulos saada nopeasti selville. Teollisuuden puuhuollon häiriötön hoitaminen vaatii, että puutavara saadaan mahdollisimman pian kuljetetuksi mittauspaijalta käyttökohteeseensa. Lisäksi lämpimänä vuodenaikana pitkään varastoitu kuorellinen puutavara pilaantuu ja voi aiheuttaa metsässä ollessaan hyönteistuhoja myös ympäröivälle puustolle. Puutavaran mittauksessa tarvittavan erityisasiantuntemuksen ja käsittelyn vaatiman nopeuden vuoksi ei normaali tuomioistuintie kaikkine oikeusasteineen ole tarkoituksenmukainen ratkaisemaan puutavaran määrästä tai laadusta syntyneitä erimielisyyksiä.

Nykyisin voimassaolevat puutavaranmittauslaki (161/69), puutavaranmittausasetus (162/69), puutavaran mittaussääntö (163/69) ja asetus puutavaran mittauksen hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa (765/73) säätelevät sekä puutavaran mittausta yleensä että mittauksessa syntyneiden erimielisyyksien ratkaisemisesta. Puutavaranmittauslain mukaan asianosaisten on mahdollista saattaa puutavaran määrää tai laatua koskeva riitansa virallisen mittaajan ja viime vaiheessa mittauslautakunnan ratkaistavaksi. Virallinen mittaaja ja mittauslautakunta määrittelevät asianosaisia sitovasti kyseisen puutavaraerän määrän tai laadun sen mukaan kuin asia on saatettu heidän ratkaistavakseen. Puutavaran mittaussääntö määrittelee ne mittaamenetelmät, joita puutavaran mittauksissa on noudatettava. Asianosaiset voivat kuitenkin kauppahinnan määräämiseksi suoritettun luovutusmittauksen osalta sopia puutavaran määrästä ja laadusta mittausta toimittamatta. Työmittauksen osalta voidaan edellä mainittu sopimus ottaa työntekijän palkan määräytymisen perusteeksi ilman erikseen toimitettavaa työmittausta vain, mikäli metsäalan yleiseksi katsottavassa työehtosopimuksessa niin on edellytetty. Käytännössä näin ei ole menetelty, vaan työpalkan määräytymisen tulee aina perustua suoritettuun mittaukseen.

Voimassa olevan puutavaranmittauslain säättämisen jälkeen on sekä mittaamenetelmien että puutavaran hankintatoiminnan kehitys ollut nopeaa. Puunhankinnan koneellistaminen, joka on tähännyt paitsi kustannusten alentamiseen, myös työn raskauden ja tapaturma-alttiuden vähentämiseen, on jatkunut ja uusia hankintamenetelmiä on otettu käyttöön. Tämä on aiheuttanut tarvetta myös mittaamenetel-

mien kehittämiseen. Erityisiä vaatimuksia on kohdistunut kuitupuun mittaukseen. Kuitupuun oksien karsintatavassa ja ladonnan laadussa tapahtuneiden muutosten johdosta siirryttiin 1970-luvun alussa liian epätarkaksi osoittautuneesta pinomittauksesta eli kehystilavuuteen perustuvasta mittauksesta niin sanotun pinomenetelmän käyttöön, jossa kehystilavuus muutetaan kiintotilavuudeksi pinosta määritettävien pinotiheystekijöiden avulla. Toisena tärkeänä mittaamenetelmänä otettiin käyttöön pystymittaus, jossa puutavaralajien tilavuus todetaan pystyssä olevista puista tehtyjen mitausten perusteella. Pystymittauksen etuna on myös, että mittauksen tietoja voidaan käyttää hakkuun ja kuljetuksen suunnitteluun. Pystymittaus yleistyiikin varsin nopeasti niin, että 1970-luvun puolivälistä lähtien se on käsittänyt lähes puolet pystykaupan, jossa myyjä luovuttaa ostajalle oikeuden hakata leimauksella määritellyt tai määriteltävät puut, yhteydessä tapahtuvasta mittauksesta. Pystymittauksen käytön laajentamista rajoittavat kuitenkin korkeat mittauskustannukset pienirunkoisissa ja pienikokoisissa leimikoissa. Pystymittaus ja pinomenetelmä ovat nykyään päävaihtoehtoina kuitupuun mittauksessa. Järeän puutavaran osalta on pystymittauksen vaihtoehtona perinteinen kappaleittainen mittaus. Sen tarkentamiseksi ja tehostamiseksi on mittaameneteltyyn tehty kuitenkin oleellisia muutoksia. Hakkuun ja puutavaran kuljetuksen osalta on siirrytty yritysten toimittamista hakkuista ja kuljetuksista urakointiin. Erityisesti kuljetusurakoinnin osalta tämä on johtanut sellaisten uusien teknisten mittausvälineiden kehittämiseen, jotka ovat mahdollistaneet tehtaalla tapahtuvan mittauksen suorittamisen erilaisilla otantaa apuna käyttävillä mittaajärjestelmillä. Paitsi kuljetusmaksujen määräämistä näillä todetaan merkittävilta osin myös yritysten yhteisten puunhankintaorganisaatioiden yrityksille toimittamat puumäärät.

Puutavaran mittaussääntö on taloudellisesti tarkoituksenmukaisempien mittaamenetelmien kehittämisen vuoksi vanhentunut siten, että virallista mittausta on vain harvoin käytetty hyväksi mittausta koskevissa erimielisyyssuhteissa. Esimerkiksi viime vuosina on toimitettu vain pari virallista mittausta vuodessa. Tämä johtuu siitä, että asianosaiset voivat käyttää muitakin kuin mittaussäännön mukaisia mittaamenetelmiä, mikä ei ole mahdollista virallisessa mittauksessa. Koska puutavaran

mittaussääntö ei tunne esimerkiksi pystymittausmenetelmää, ei virallisessa mittauksessa ole voitu ratkaista pystymitatun leimikon sisältämän puutavaran määrää tai laatua, vaan puutavara on erimielisyystapauksissa jouduttu jälkeensä mittaamaan muilla menetelmillä. Tätä puutetta on pyritty korjaamaan sopimuksenvaraisella järjestelmällä. Mittauksen osapuolia edustavat järjestöt perustivat vuonna 1971 puutavaran mittausta käsittelemään yhteisen elimen, mittausneuvoston. Sen suositusten mukaisesti perustettiin metsälautakuntien toimintapiireille mittauksen osapuolia edustavat mittaus-toimikunnat, jotka asettivat puutavaran mittausta koskevien erimielisyyksien sovittelua varten tarpeellisen määrän luottomittaajia. Milloin asianosaiset eivät tyydy luottomittajan toimittamaan sovitteluun, he voivat saattaa asian mittaus-toimikunnan ratkaistavaksi. Järjestelmä on mittausneuvoston suositukseen perustuva, eikä se sido yksittäisiä asianosaisia. Pystymittauksen osalta on mittausneuvosto kehittänyt erillisen valvontajärjestelmän, jossa metsälautakuntien palveluksessa olevat tarkastajat otantamittauksia toimittamalla valvovat mittauksen kenttätyön huolellisuutta ja tarkkuutta.

Puutavaran mittaussäännön vanhentumisen vuoksi on erimielisyystapausten ratkaisemista varten näin ollen olemassa kaksi osittain rinnakkaisista järjestelmää, joista toinen on lakiin perustuva ja toinen sopimuksenvarainen. Lisäksi puutavaran hankintatoiminnan tehostaminen ja mittausvälineiden kehittyminen edellyttää jatkuvaa mittausmenetelmien kehittämistä. Kun puutavaran mittaus on oleellinen tekijä kauppahinnan, työpalkan ja urakkakorvausten määräämisessä, olisi tärkeää saattaa puutavaranmittauslainsäädäntö ajan tasalle. Koska tämä edellyttäisi, että pääosaa nykyisen puutavaranmittauslain pykälistä tulisi muuttaa, on katsottu tarkoituksenmukaisimmaksi uusia koko laki.

1.2. Keinot

Ehdotuksen mukaan puutavaran mittauksessa käytettävät mittausmenetelmät ja -ohjeet vahvistaisi maa- ja metsätalousministeriö. Nykyisin on käytössä useita mittausmenetelmiä, ja niitä koskevat ohjeet muodostavat varsin laajan kokonaisuuden. Ennen kaukokuljetusta tapahtuvassa mittauksessa käytetään yleisim-

min leimikon pystymittausta, järeiden puutavarapölkkyjen kappaleittaista mittausta, jota varten on eri puutavaralajeille omat erityisohjeensa, ja kuitupuun mittausta pinossa (pinomenetelmä). Vähäisemmässä määrin käytetään metsurimittausta, joka on eräs pystymittauksen sovellutus, ja kehämittausta, joka on kuitupuun mittausta kourakasoissa palstalla. Kuljetuksen yhteydessä käytetään kuitupuun mittausta ajoneuvossa, joka menetelmä on eräs pinomenetelmän sovellutus. Tehdasmittauksessa on käytössä useita antantaa hyväksikäyttäviä menetelmiä. Mittausmenetelmiä kehitetään jatkuvasti, joten niitä samoin kuin mittausohjeita, tulee voida joustavasti uudistaa. Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että mittausmenetelmät ja -ohjeet vahvistaisi maa- ja metsätalousministeriö. Nykyisin ne vahvistetaan asetuksella.

Puutavaran mittauksessa on ehdottoman tarkkaan lopputulokseen pääseminen suuritöistä ja sen vuoksi usein kohtuuttoman kallista. Tämän vuoksi mittausmenetelmät perustuvat lähes poikkeuksetta valmiin puutavaran mittauksen osalta muuntolukuihin ja pystymittauksen osalta runkokäyrämalleihin. Nämä muodostavat yhdessä mittauksessa saatujen tietojen kanssa kulloisenkin puutavaraerän sisältämän puumäärän laskentaperusteet. Tämän vuoksi on tärkeää, että puutavaran mittauksen osapuolet voivat yhdessä käsitellä mittausmenetelmien ja -ohjeiden sisältöä. Tätä varten ehdotetaan perustettavaksi puutavaran mittauksen eri osapuolia edustava puutavaran mittauksen neuvottelukunta, joka tekisi maa- ja metsätalousministeriölle esitykset vahvistettaviksi mittausmenetelmiksi ja -ohjeiksi ja pyrkiä muutenkin puutavaran mittauksen kehittämiseen.

Jotta mittausmenetelmien ja -ohjeiden vahvistusmenettely ei hidastaisi mittausmenetelmien kehittämistyötä, joka vaatii myös uusien menetelmien käytännön kokeilua, ehdotetaan, että puutavaran mittauksen osapuolia edustavat järjestöt voisivat sopia uuden mittausmenetelmän ja -ohjeen ottamisesta määrääjäksi koekäyttöön. Kone- ja kuljetusurakoinnin osalta voisivat myös asianosaiset keskenään sopia uuden mittausmenetelmän ja -ohjeen koekäyttöön ottamisesta.

Puutavaran mittauksessa esille tulevien erimielisyyksien ratkaisemista varten ehdotetaan säilytettäväksi viralliset mittaaajat ja mittauslautakunnat. Mittauslautakuntia tarvittaneen to-

dennäköisesti vain yksi. Koska puutavaran mittaus on mittausmenetelmien ja -ohjeiden laajuuden ja vaikeasti arvioitavien puutavaran laatuksymysten vuoksi erityistä ammattitaitoa vaativaa, ehdotetaan että viralliset mittajat olisivat päätoimisia. Viralliset mittajat ja mitauslautakunta voisivat edelleen asianosaisia sitovasti määrittää riidanalaisen puutavaran määrän tai laadun. Virallinen mittaus olisi myös edelleen ainoa tapa puutavaran määrää tai laatua koskevan riidan ratkaisemiseen, eikä yleinen tuomioistuin voisi ottaa asiaa tältä osin käsiteltäväkseen.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Nykyinen tilanne

Ensimmäiset puutavaran mittauksia koskevat säännökset sisältyivät puutavaran mittauksesta vuonna 1938 annettuun lakiin (337/38) ja puutavaran työmittauksesta 1945 annettuun lakiin (1166/45) sekä niiden nojalla annettuihin asetuksiin.

Annetut säädökset muodostuivat puutavaran hankintatoiminnan kehittämistä hidastavaksi tekijäksi, ja tämän vuoksi annettiin vuonna 1969 nykyisin voimassa oleva puutavaranmittauslaki, joka sisältää säännökset luovutus- ja työmittauksesta. Lakiin liitettiin säännökset myös puutavaran laadun määrittämisestä. Kuten aiemmin on mainittu, ei nykyisen puutavaranmittauslain mukaista virallista mittauksia ole juurikaan käytetty lähinnä sen vuoksi, että puutavaran mittaussääntö ei kata kaikkia nykyisin käytössä olevia mittausmenetelmiä eikä tämän vuoksi vastaa nykyajan vaatimuksia. Tämän takia on virallisten mittajien ja mitauslautakuntien suorittamia mittauksia ollut hyvin vähän. Puutavaran mittauksen osapuolten järjestöjen asettamien luottomittajien toimittamia sovitteluja on vuosittain ollut keskimäärin 4—5 kappaletta.

2.2. Valmisteluvaiheet

Maa- ja metsätalousministeriön 24.3.1976 asettama pystymittaustoimikunta selvitti pystymittauksen saattamista puutavaranmittauslain piiriin. Toimikunnan 29.3.1977 luovuttamaan mietintöön (komiteanmietintö 1977:26) sisälty-

vät ehdotukset eivät kuitenkaan johtaneet jatkotoimenpiteisiin.

Tämä esitys perustuu pääosin maa- ja metsätalousministeriön 10.9.1986 asettaman puutavaranmittaustoimikunnan mietintöön (komiteanmietintö 1988:35) ja siitä saatuihin lausuntoihin. Lausunnonantajina ovat olleet valtiovarainministeriö, metsähallitus, metsätutkimuslaitos, valtiokonttori, keskusmetsälautakunnat, Maataloustuottajain Keskusliitto, Suomen Metsäteollisuuden Keskusliitto, Maaseututyöväen Liitto, Koneurakoitsijain Liitto ja Suomen Kuorma-autoliitto.

3. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Esityksessä ehdotetaan, että nykyiset 20 metsälautakuntien ja Ahvenanmaan maakunnanhallituksen asettamaa sivutoimista virallista mittajaa korvattaisiin päätoimisilla virallisilla mittajilla, jotka olisivat valtion virkamiehiä. Tämänhetkisen käsityksen mukaan kolme olisi riittävä määrä. Päätoimisina viralliset mittajat voisivat mittauksensa ohella, koska mittauksia ei puutavarakaupan ja korjuun kausivaihteluiden takia ole tasaisesti kautta vuoden, osallistua mittauksia koskevaan kehitys- ja koulutustyöhön. Koska lain täytäntöönpanon ylin johto ja valvonta kuuluisi maa- ja metsätalousministeriölle ja koska viralliset mittajat eivät voisi olla esimerkiksi metsähallituksen palveluksessa siitä syystä, että metsähallitus on merkittävä puun myyjä ja työnantaja, on katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että viralliset mittajat olisivat maa- ja metsätalousministeriön virkamiehiä, jotka toimisivat ministeriön määräämästä metsälautakunnasta käsin. Muilta osin esitys ei edellyttäisi maa- ja metsätalousministeriön henkilöstön lisäämistä tai organisaation muutosta.

Mittauslautakunnan kokoonpano muuttuisi siten, että nykyisten puheenjohtajan ja kahden kulloisiakin asianosaistahoja edustavan jäsenen sijasta mittauslautakunnan muodostaisivat puheenjohtaja ja kaksi riippumatonta asian tuntijajäsentä. Mittauslautakunnan asettaisi maa- ja metsätalousministeriö puutavaran mittauksen neuvottelukuntaa kuultuaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Nykyisin mittauslautakuntia on yhtä monta kuin virallisia mittajia-kin, ja mittauslautakunnat asettaa keskusmetsälautakunta ja Ahvenanmaan maakunnanhal-

litus. Koska virallisen mittaaajan ratkaisu tultaneen vain harvoin saattamaan mittauslautakunnan käsittelyyn, tarvittaisiin mittauslautakuntia tämänhetkisen käsityksen mukaan vain yksi koko maata varten.

Jotta puutavaran mittauksen eri osapuolet voisivat joustavasti vaikuttaa mittauksen kehittämiseen ja käytettäviin mittausmenetelmiin, ehdotetaan uudeksi puutavaran mittauksista käsitteleväksi asiantuntijaelimeksi asetettavaksi puutavaran mittauksen osapuolia edustava puutavaran mittauksen neuvottelukunta, jonka kokoonpanosta säädettäisiin asetuksella. Neuvottelukunnan asettamista ovat edellyttäneet puutavaran mittauksen osapuolia edustavat järjestöt.

Virallisia mittaaajia ja mittauslautakuntia ohjaavien metsälautakuntien ja mittauskustannusten perimisestä huolehtivien lääninhallitusten työmäärä ei oleellisesti lisääntynyt, eikä niiden organisaatiota tarvitse muuttaa.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksen mukaisesta organisaatiosta valtiolle koituvat kustannukset koostuvat virallisten mittaaajien palkkauksesta, mittauslautakuntien ja puutavaran mittauksen neuvottelukunnan jäsenen palkkioista ja matkakustannuksista päivärahoinen sekä mittauksissa mahdollisesti tarvittavien apulaisten palkoista.

Kolmen virallisen mittaaajan palkkauskustannukset olisivat yhteensä arviolta 420 000 markkaa vuodessa. Mittauslautakunnan, mittauksissa käytettävien apulaisten ja puutavaran mittauksen neuvottelukunnan toiminnasta sekä metsälautakunnille esityksen mukaisten tehtä-

vien hoitamisesta tulevista menoista aiheutuvat kustannukset ovat arviolta 250 000 markkaa vuodessa. Metsälautakuntien osalta lisäkustannukset korvattaisiin lautakunnille maksettavan valtionavun yhteydessä. Esityksen mukaiset kokonaiskustannukset olisivat arviolta 670 000 markkaa vuodessa.

Virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan suorittamasta mittaustoimituksesta aiheutuneet kustannukset esitetään perittäviksi takaisin valtiolle niin, että pääsääntöisesti asianosaisilta perittävät kustannukset määrättäisiin kokonaiskustannuksia alemmiksi. Jotta asianosaisten taloudelliset olosuhteet eivät estäisi virallisen mittauksen pyytämistä voitaisiin tarvittaessa suurin osa kustannuksista jättää valtion vastattavaksi. Mittauskustannuksista arvioidaan perittävän vuosittain takaisin valtiolle noin 200 000 markkaa.

Nykyisen puutavaranmittauslain mukaan virallisesta mittauksesta aiheutuneet kustannukset peritään asianosaisilta, jotka maksavat kyseiset kustannukset suoraan viralliselle mittaaajalle tai mittauslautakunnalle. Mikäli asianosaiset eivät maksa mittauskustannuksia, voidaan ne suorittaa viralliselle mittaaajalle tai mittauslautakunnalle etukäteen valtion varoista ja kustannukset peritään asianosaisilta ulosottoteitse.

Nykyisen puutavaranmittauslain mukaisesta toiminnasta on valtiolle aiheutunut vain vähäisiä menoja, jotka ovat sisältyneet keskusmetsälautakuntien ja metsälautakuntien toimintaa varten maksettaviin valtionapuihin. Keskusmetsälautakunnille ja metsälautakunnille aiheutuu virallisten mittaaajien ja mittauslautakuntien asettamisesta kustannuksia vähäisessä määrin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku

Yleiset säännökset

1 §. Pykälässä määritellään lain soveltamisala. Ehdotuksen mukaan lakia sovellettaisiin

paitsi puutavaran, hakkeen ja sahanpurun mittaukseen myös puun oksien mittaukseen silloin, kun oksat ovat vielä runkopuussa kiinni.

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät nykyisin voimassaolevan puutavaranmittauslain tapaan maasta vietävän tai maahan tuotavan puutavaran mittaus sekä veistetyin tai muuten jalostetun puutavaran mittaus. Vientikauppaa

koskevat mittauskysymykset on järjestetty raakapuun mittaus- ja valvontatoimesta vientikaupassa annetulla lailla (912/82) ja asetuksella (913/82). Jalostettua puutavaraa koskevat puolestaan omat kauppatapansa, eikä sen mittauksessa muutoinkaan ole vastaavia ongelmia kuin jalostamattoman puutavaran mittauksessa.

2 §. Nykyisen puutavaranmittauslain periaate siitä, että puutavaran määrää tai laatua koskevat erimielisyydet ratkaistaan aina virallisessa mittauksessa, ehdotetaan säilytettäväksi. Yleinen tuomioistuin ei voisi ottaa asiaa tältä osin tutkittavakseen. Puutavaran määrää ja laatua koskevien erimielisyyksien ratkaiseminen vaatii nopeutta muun muassa puutavaran pilaantumisvaaran vuoksi.

Puutavaran mittauksessa katsotaan yhä tarvittavan heikomman osapuolen suojaa, sillä kaikissa tilanteissa eivät myyjät ja ostajat ja toisaalta työnantajat ja työnsuorittajat ole esimerkiksi ammattitaitonsa ja kokemuksensa vuoksi keskenään samanarvoisessa asemassa. Tämän vuoksi ehdotetaan laissa säilytettäväksi nykyisessä puutavaranmittauslaissa oleva säännös siitä, että sopimuksen ehto, joka on vastoin tämän lain säännöksiä, on mitätön.

3 §. Pykälä sisältää lakiehdotuksessa käytettyjen termien määritelmiä erityisesti siitä syystä, että osa niistä poikkeaa merkitykseltään ja laajuudeltaan yleiskielen käsitteistä.

2 luku

Organisaatiot

4 §. Laissa tarkoitettujen tehtävien suorittamista varten olisi virallisia mittaaajia ja yksi tai useampia mittauslautakuntia. Uutena elimenä olisi puutavaran mittauksen alalla tapahtuvaa kehitystä seuraava, aloitteita tekevä sekä esityksiä ja lausuntoja antava puutavaran mittauksen neuvottelukunta, jonka kokoonpanosta säädettäisiin asetuksella. Puutavaranmittauksen neuvottelukunnassa olisi edustettuina puutavaran mittauksen eri intressiryhmät. Ne ovat pitäneet neuvottelukunnan kaltaisen elimen perustamista välttämättömänä.

5 §. Maa- ja metsätalousministeriö määräisi virallisten mittaaajien toimintapiirit (mittaajapiirit), joista kukin käsittäisi useamman metsälautakunnan toiminta-alueet. Kunkin mittaaajapiirin osalta ministeriö määräisi sen metsälautakunnan, josta käsin virallinen mittaaaja toimii. Ahvenanmaan maakunnan alue, joka ei

kuulu minkään metsälautakunnan toiminta-alueeseen, tulisi kuulumaan osana yhteen mittaaajapiiriin. Asetuksella on tarkoitus säätää, että metsälautakunnille tämän lakiehdotuksen mukaan kuuluvat tehtävät hoitaisi Ahvenanmaan maakunnassa maakunnanhallitus. Nykyisen puutavaranmittauslain mukaan kunkin metsälautakunnan toiminta-alue käsittää yhden tai useamman virallisen mittaaajan mittaaajapiirit. Virallisten mittaaajien muuttuminen ehdotuksen mukaisesti sivutoimisista päätoimiseksi mahdollistaisi sen, että tehtävään voitaisiin saada riittävän ammattipätevyuden omaavia henkilöitä ja virallisten mittaaajien toimintapiirejä voitaisiin laajentaa.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaisi lisäksi tarvittavan määrän mittauslautakuntia. Koska virallisten mittaaajien suorittamia mittausmitoituksia tultaneen vain harvoin saattamaan mittauslautakunnan käsittelyyn, riittää tämänhetkisen käsityksen mukaan vain yksi mittauslautakunta. Tällöin sen toiminta-alueena olisi koko maa. Tarvittaessa mittauslautakuntia voitaisiin asettaa useampia, jolloin maa- ja metsätalousministeriö määräisi niiden toimintapiirit.

6 §. Mittauslautakunnan kokoonpano muutuisi siten, että nykyisten kahden tapauksittain vaihtuvan asianosaistahoja edustavan jäsenen sijaan nämä kummatkin jäsenet olisivat osapuoliin sitoutumattomia vastaavasti kuin puheenjohtaja nykyisen puutavaranmittauslain mukaan on. Mittauslautakunta toimisi näin ollen ensisijaisesti asiantuntijaelimenä.

Virallinen mittaaaja ei tehtävänsä luonteen vuoksi voisi edelleenkaan kuulua mittauslautakuntaan.

7 §. Pykälä koskee virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan puheenjohtajan ja jäsenen yleisiä kelpoisuusehtoja. Koska he ratkaisivat virallisessa mittauksessa riitoja, joita yleinen tuomioistuin ei voisi ottaa käsiteltäväkseen, ja käyttäisivät osaltaan julkista valtaa, tulisi heidän täyttää samat yleiset kelpoisuusehdot muun muassa ikänsä osalta kuin tuomioistuintuomareidenkin. Viralliselta mittaaajalta ja mittauslautakunnan puheenjohtajalta vaadittavasta tutkinnosta säädettäisiin asetuksella. Viralliselta mittaaajalta vaadittaisiin metsätalousinsinöörin tai metsätalousteknikon tutkinto tai näitä vastaava aikaisempi tutkinto. Mittauslautakunnan puheenjohtajalta vaadittaisiin sellainen maatalous- ja metsätieteellisistä tutkinnoista annetussa asetuksessa (529/78) tar-

koitettu maatalous- ja metsätieteiden kandidaatin tutkinto, jonka suorittaneelle myönnetään metsänhoitajan arvo tai sitä vastaava aikaisempi tutkinto.

8 §. Mittauslautakunnan toimivuuden varmistamiseksi tai muusta erityisestä syystä maa- ja metsätalousministeriö voisi tarvittaessa vapauttaa lautakunnan puheenjohtajan, jäsenen, varapuheenjohtajan tai varajäsenen tehtävistään, milloin tämä on esimerkiksi jatkuvasti estynyt osallistumasta lautakunnan toimintaan. Ennen vapauttamispäätöstä tulisi asianosaista ja puutavaran mittauksen neuvottelukuntaa kuulla. Nykyisin voimassaolevan puutavaranmittauslain mukaan mittauslautakunnan puheenjohtajan, jäsenen tai heidän varajäsenensä toimeen ottamista koskevan päätöksen peruuttaa heidät toimeensa ottanut keskusmetsälautakunta, jonka päätöksestä voi valittaa metsähallitukseen. Ehdotuksen mukaan olisi maa- ja metsätalousministeriön vapauttamispäätös lopullinen, sillä asia on luonteeltaan tarkoitukseenmukaisuuskysymys. Asianosaisen etujen on katsottu tulevan turvatuksi sillä, että hänelle itselleen ja puutavaran mittauksen neuvottelukunnalle varataan tilaisuus tulla asiassa kuuliksi.

9 §. Virallisen mittajaan, mittauslautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten vastuukysymykset sekä mittauslautakunnan äänestysmenettelyä koskevat säännökset jäisivät ennalleen.

3 luku

Perusmittaus

10 §. Myyjä ja ostaja voisivat edelleen vapaasti sopia siitä, kumpi osapuoli luovutusmittauksen suorittaa. Asianosaiset voisivat mitausta toimittamattakin sopia puutavaran määrästä ja laadusta.

Luovutusmittauksesta tulisi laatia asiakirja, josta ilmenisivät asianosaisia ja mitattua puutavaraerää koskevat tiedot. Perusmittaus katsottaisiin päättyneeksi, kun kyseinen asiakirja on laadittu.

11 §. Pykälä koskisi luovutusmittauksen mittauskustannuksia tapauksissa, joissa perusmittauksen on suorittanut myyjän ja ostajan yhteisesti sopima edustaja. Säännös jäisi ennalleen, sillä vakiintuneen tavan mukaan mittauskustannukset suorittaa tällöin ostaja, ellei muusta ole sovittu.

12 §. Asianosaisen katsottaisiin saaneen tiedon luovutusmittauksen tuloksesta välittömästi mittaustoimituksen päätyttyä, mikäli asianosainen on ollut läsnä mittaustoimituksessa. Asianosaisen henkilökohtaisen läsnäolon veroinen on hänen valtuuttamansa asiamiehen läsnäolo. Sensijaan tapauksissa, joissa luovutusmittauksen on toimittanut myyjä tai ostaja yksin, eikä toinen asianosainen tai tämän edustaja ole tällöin ollut läsnä, tulisi tieto mittaus tuloksesta tai perusteista, joiden nojalla mitaustulos voidaan laskea, toimittaa hänelle kirjatussa kirjeessä tai muutoin todisteellisesti. Tällöin toisen asianosaisen katsottaisiin saaneen tiedon edellä mainitussa kirjeessä lähetetystä mittaustuloksesta viidentenä päivänä siitä päivästä lukien, jona kirje on jätetty postin kuljetettavaksi. Menettely mahdollistaisi lopullisen mittaustuloksen selviämisen suhteellisen nopeasti.

13 §. Pykälä koskisi työmittauksen suorittamista. Säännös säilyisi ennallaan niin, että ensisijainen vastuu työmittauksen toimittamisesta olisi työnantajalla. Tämä on ollut pitkäaikainen käytäntö. Luovutusmittauksen tuloksen muodostuminen tietyissä tapauksissa palkan tai muun korvauksen määräytymisen perusteeksi säilyisi ennallaan.

14 §. Pykälä koskisi työmittauksen tuloksen tiedoksiantoa. Säännös olisi pääasiassa vastaava kuin luovutusmittauksen osalta. Työmittauksesta poissaolleelle asianosaiselle mittaustulos voitaisiin toimittaa kirjallisesti, automaattista tietojen käsittelyä käyttäen tai muulla vastaavalla tavalla. Kehitys on johtamassa elektroniseen tiedonsiirtoon erityisesti silloin, kun mittauksessa käytetään elektronisia mittasaksia tai koneisiin liitettyjä automaattisia mitalaitteita. Tämän vuoksi ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena rajata tiedoksiantomahdollisuutta vain kirjalliseen tiedoksiantoon.

15 §. Työmittausta koskevat säännökset mitaustuloksen vähentämisestä silloin, kun tehty työ ei ole sopimuksen mukaista, jäisivät asiallisesti ennalleen. Säännös koskisi vain työnantajan ja työnsuorittajan välisiä suhteita eikä ulottuisi kolmanteen osapuoleen.

16 §. Ennen kuin mittaustulos on tullut lopulliseksi eivät asianosaiset saisi toistensa suostumuksetta viedä puutavaraa mittauspaikalta tai muuten sitä käsitellä. Kuljetusvälineessä oleva puutavara saataisiin kuitenkin tarvittaessa purkaa. Säännös säilyisi ennallaan.

17 §. Nykyinen asetuksella annettu puutavaran mittaussääntö korvattaisiin maa- ja metsätalousministeriön vahvistamalla mittaussäädöksellä ja niitä koskevilla mittaussäädöksillä, jotka vahvistettaisiin puutavaran mittauksen neuvottelukunnan esityksestä. Näin voitaisiin joustavimmin varmistaa se, että mittaussäädökset ja -ohjeet, jotka ovat laajoja kokonaisuuksia, pysyisivät mittaussäädöksessä jatkuvasti tapahtuvan kehityksen tasolla.

Jotta varmistettaisiin se, että puutavaran mittauksen kaikki intressitahot tulisivat kuuluisiksi ennen mittaussäädösten ja -ohjeiden vahvistamista, tulisi maa- ja metsätalousministeriön tätä ennen varata sille jäsenelle, joka itse ja jonka varajäsen ovat kumpikin olleet poissa siitä kokouksesta, jossa esitys on päätetty antaa, tilaisuus antaa asiasta lausuntonsa.

18 §. Jotta mittaussäädöksiä koskeva kehittäminen ei hidastuisi ja vaikeutuisi, tulisi uusia mittaussäädöksiä voida kokeilla käytännössä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että puutavaran mittauksen osapuolia edustavat järjestöt voisivat sopia kehitteillä olevien mittaussäädösten ja -ohjeiden ottamisesta koekäyttöön enintään kolmeksi vuodeksi. Koekäyttöön voitaisiin ottaa vain sellaisia mittaussäädöksiä, jotka eivät aiemmin ole olleet tämän lakiehdotuksen mukaisessa koekäytössä. Kolmen vuoden määräajan kuluttua kyseistä menetelmää ei enää voitaisi käyttää, mikäli maa- ja metsätalousministeriö ei sitä puutavaran mittauksen neuvottelukunnan esityksestä vahvistaisi. Näin pyritään varmistamaan, että tietty mittaussäädöksellä tulisi koevaiheen jälkeen joko viralliseksi tai se poistettaisiin käytöstä kokonaan.

Koska kone- ja kuljetusurakoinnin osalta mittaussäädösten kehitys on nopeinta ja alan urakoitsijat ovat itsenäisiä yrittäjiä, tulisi alan järjestöjen lisäksi myös asianosaisten itsensä voida sopia koekäyttöön otettavista mittaussäädöksistä ja -ohjeista niin ikään enintään kolmeksi vuodeksi. Sopimus tulisi tehdä kirjallisesti, ja sen tulisi sisältää kuvaus koekäyttöön otettavasta mittaussäädöksistä ja -ohjeista. Kyseinen sopimus koskisi vain urakanantajaa ja urakoitsijaa. Urakoitsijan palveluksessa olevaan työsopimussuhteeseen henkilökuntaan, kuten esimerkiksi koneenkuljettajiin, sovellettaisiin 1 momentin säännöksiä silloin, kun työpalkka määräytyy puutavaran määrän perusteella.

Koemenetelmistä ja ohjeista tulisi ennen niiden käyttöönottoa ilmoittaa molemmissa edel-

lä mainituissa tapauksissa puutavaran mittauksen neuvottelukunnalle, jotta se pystyisi seuraamaan mittauksessa tapahtuvaa kehitystä ja tarvittaessa järjestöjen kautta vaikuttamaan epätarkoituksenmukaisten menetelmien käyttöön.

19 §. Tarkempia määräyksiä menettelystä riittävien laatumääräysten puuttuessa osapuolten välisistä sopimuksista annettaisiin asetuksella. Tällöin tulisi soveltaa yleisesti käytössä olevia, edustavimpien järjestöjen välillä sovit-
tuja laatumääräyksiä.

4 luku

Virallinen mittaus

20 §. Asianosainen voisi entiseen tapaan pyytää virallista mittaaajaa suorittamaan mittausmittauksen, milloin asianosaisten ovat erimieliset mittausmittauksesta, eivät sovi mittauksen toimittamisajasta tai toinen asianosainen jää aiheetta saapumatta yhdessä pidettäväksi sovittuun mittausmittaukseen. Mikäli asianosainen on hyväksynyt mittausmittauksen, ei hän enää voisi pyytää virallista mittausta.

21 §. Jotta luovutusmittauksen lopullinen tulos saataisiin nopeasti mittauksen päätyttyä selville, olisi mittausmittaukseen tyytymättömän osapuolen reagoitava suhteellisen pian saadaksesen asian virallisen mittaaajan käsiteltäväksi. Tyytymättömyystapauksissa on myös tärkeää, että toinen osapuoli saa riittävän ajoissa tiedon siitä, että mitattu puutavara on riidanalainen. Tämän vuoksi esitetään, että virallista mittausta olisi pyydetävä viimeistään viidennen päivänä siitä päivästä lukien, jona mittausmittaukseen tyytymättömän asianosainen on saanut tiedon mittausmittauksesta. Määräaika on pyritty saamaan mahdollisimman lyhyeksi, mutta kuitenkin niin pitkäksi, että asianosaisten on mahdollista kääntyä asiassa asiantuntijan puoleen.

Mikäli virallista mittausta ei ole määräajassa pyydetty, jäisi mittausmittaus lopulliseksi. Tällöin myös mittauksen kohteena olleet puut voitaisiin viedä mittauspaikalta.

22 §. Työmittauksen osalta olisi menettely virallisen mittauksen pyytämiseksi kaksivaiheinen. Työsuorittajan tulisi ensin ilmoittaa tyytymättömyytensä työnantajan suorittaman mittauksen tai sellaisen mittauksen, jossa työnantaja on mitannut osan ja työsuorittaja osan mittausmittaukseen vaikuttavista tekijöistä ja mittausmittaus saadaan näiden mittauksen yhteis-
tuloksena, perusteella saatua mittausmittaus-

seen työnantajalle. Työnantajan tulisi tämän jälkeen pyytää virallisen mittauksen toimittamista. Tyytymättömyyden ilmoittamiselle asetettaisiin lyhyt määräaika. Työnantajan tulisi neljäntoista päivän kuluessa tyytymättömyyden ilmoittamisesta pyytää virallisen mittauksen toimittamista. Jos pyyntöä ei määräaikana olisi tehty, voisi myös työnsuorittaja pyytää virallisen mittauksen suorittamista.

Ellei tyytymättömyyttä työmittauksen osalta olisi ilmoitettu määräajassa, jäisi työnantajan suorittaman mittauksen tulos lopulliseksi ja puut voitaisiin viedä mittauspaikalta.

23 §. Työnantajan katsottaisiin hyväksyneen työnsuorittajan toimittaman työmittauksen tai sellaisen mittauksen, jossa työnantaja on mitannut osan ja työnsuorittaja osan mittaustulokseen vaikuttavista tekijöistä ja mittaustulos saadaan näiden mittausten yhteistuloksena, tuloksen, milloin puutavara on työnantajan toimesta tai suostumuksella viety pois mittauspaikalta tai työnantaja on mittauksen perusteella maksanut palkan tai muun korvauksen. Mikäli työnantaja olisi tyytymätön työnsuorittajan toimittaman mittauksen tai sellaisen mittauksen, jossa työnantaja on mitannut osan ja työnsuorittaja osan mittaustulokseen vaikuttavista tekijöistä ja mittaustulos saadaan näiden mittausten yhteistuloksena, tulokseen, tulisi hänen pyytää virallisen mittauksen suorittamista viimeistään viidentenä päivänä tuloksesta tai perusteista, joiden mukaan mittaustulos voidaan laskea, tiedon saatuaan.

24 §. Virallista mittausta pyydetäisiin siltä metsälautakunnalta, jonka toimintapiirissä mittava puutavara sijaitsee. Pyyntö voitaisiin edelleen tehdä kirjallisesti tai suullisesti. Suullinen pyyntö voitaisiin tehdä myös puhelimitse. Suullisesta pyynnöstä olisi annettava asianosaiselle todistus, josta ilmenee, milloin pyyntö on vastaanotettu. Metsälautakunnan tulisi lisäksi ilmoittaa virallista mittausta kirjallisesti tai suullisesti pyytäneen asianosaisen vastapuolelle mittauspyynnöstä.

25 §. Pykälä koskisi virallista mittausta pyydetäessä ilmoitettavia tietoja, jotka ovat tarpeen, jotta virallinen mittaaaja voisi ryhtyä asiaa käsittelemään ja varustautua tarvittavilla mittalaitteilla sekä hankkia mahdollisesti tarvittavat apulaiset.

26 §. Lainkohta koskisi virallisen mittauksen aloittamista. Mikäli virallisen mittauksen toimittamista koskeva pyyntö täyttäisi säädetyt vaatimukset, eli virallisella mittaaajalla olisi

käytettävissään 25 §:ssä mainitut, mittauksen suorittamisen kannalta tarpeelliset selvitykset ja tiedot, ja virallista mittausta koskeva pyyntö tai vastaava tyytymättömyyden ilmoitus olisi lisäksi tehty säädetyin määräajan kuluessa, olisi virallisen mittaaajan ensi tilassa aloitettava mittaustoimitus. Mikäli mainitut edellytykset eivät täytyisi eikä virallista mittausta näin ollen voitaisi suorittaa, tulisi virallisen mittaaajan antaa pyynnön eväämisestä erillinen päätös. Lopullisen mittaustuloksen mahdollisimman nopeaksi selvittämiseksi kyseinen päätös olisi lopullinen.

27 §. Asianosaisten poissaolo ei edelleenkään estäisi virallisen mittauksen toimittamista, mikäli heille on varattu tilaisuus osallistua toimitukseen. Virallista mittausta pyytäneen olisi kuitenkin huolehdittava siitä, että viralliselle mittaaajalle osoitetaan mitattava puutavara, koska sitä voi muutoin olla mahdoton maastosta löytää.

28 §. Milloin virallista mittausta on pyydetty sen vuoksi, että asianosaisten kesken on syntynyt erimielisyyttä mittaustuloksesta, tulisi virallisen mittaaajan edelleen ottaa asia käsiteltäväkseen määrän tai laadun tai molempien osalta sen mukaan, kuin se on saatettu hänen ratkaistavakseen. Mikäli mittausta ei ole lainkaan toimitettu, olisi virallisessa mittauksessa määriteltävä sekä puutavaran määrä että laatu.

Jotta virallinen mittausta voisi joustavimmin palvella asianosaisten tarpeita eivätkä mittauskustannukset muodostuisi tarpeettoman suuriksi, ehdotetaan lakiin otettavaksi säännös siitä, että asianosainen voisi vastapuolensa suostumuksin saattaa virallisen mittauksen kohteeksi myös vain yksittäisen mittaustulokseen vaikuttavan tekijän ja sillä mittauksen lopputulokseen olevan vaikutuksen selvittämisen. Muussa tapauksessa puutavaraerä mitattaisiin kokonaisuudessaan.

29 §. Virallisessa mittauksessa on tarkoitus selvittää puutavaraerän sisältämän puutavaran määrä ja laatu mahdollisimman tarkoin. Tämän vuoksi virallinen mittaaaja ei olisi ratkaissua tehdessään sidottu asianosaisten vaatimuksiin, vaan voisi ratkaista asian myös mittausta pyytäneen asianosaisen vahingoksi. Säännös säilyisi ennallaan.

30 §. Lainkohdan mukaan virallinen mittausta voitaisiin toimittaa ainoastaan maa- ja metsätalousministeriön vahvistamaa mittausten menetelmää käyttäen. Nykyisessä puutavaranmittauslaissa ei ole säännöksiä siitä, miten virallisen

mittaajan tulee valita käyttämänsä mittaussuunnitelma puutavaran mittaussäännössä mainituista vaihtoehdoista. Koska mittaussuunnitelmat ovat kuitenkin teknikaltaan hyvin erilaiset, on katsottu tarkoituksenmukaiseksi ottaa lakiehdotukseen säännös siitä, millä tavoin virallisen mittaajan on käyttämänsä mittaussuunnitelma valittava. Lähtökohtana olisi se, että virallisen mittaajan tulisi ensisijaisesti käyttää asianosaisten sopimaa vahvistettua mittaussuunnitelmaa. Milloin tämä ei sovellu kyseisen puutavaraerän mittaukseen tai asianosaiset ovat sopineet jonkin muun kuin vahvistetun menetelmän käytöstä, tulisi virallisen mittaajan toimittaa mittaussuunnitelma teknikaltaan ja kustannuksiltaan lähinnä asianosaisten sopimaa mittaussuunnitelmaa vastaavalla vahvistetulla menetelmällä.

Mitattava puutavara saattaa olla siten sijoitettu, ettei mittausta voida luotettavasti suorittaa, tai mittausta haittaa lumi tai muu este. Tällöin virallinen mittaaja voisi, kuten nykyisenkin lain mukaan, määrätä puutavaran uudelleen sijoitettavaksi tai mittausta haittaavan esteen poistettavaksi. Milloin asianosaiset eivät hoida edellä mainittuja toimenpiteitä, voisi virallinen mittaaja huolehtia niistä, tarvittaessa apulaisia käyttäen.

31 §. Virallisen mittaajan suorittamassa toimituksessa olisi pidettävä pöytäkirjaa, joka sisältäisi myös asianosaisille annettavan mitaustodistuksen.

Mikäli mitaustodistusta ei esimerkiksi mitaustuloksen selvittämiseksi tarvittavien suuritöiden laskutoimitusten vuoksi voida luovuttaa asianosaisille vielä mitaustoimituksessa, tulisi mitaustodistuksen sisältävä pöytäkirjanote toimittaa asianosaisille heti mitaustuloksen selvityä.

32 §. Nykyisen puutavaranmittauslain mukaan asianosaisten on aina ilmoitettava tyytymättömyytensä virallisen mittaajan toimitukseen sen päivän kuluessa, jona toimitus on päättynyt. Jotta asianosaisilla olisi tarpeeksi aikaa harkita, tyytyäkö virallisen mittaajan suorittaman mittauksen tulokseen vai saattaako asia mittaussuunnitelman käsiteltäväksi, ehdotetaan, että määräaika mittaussuunnitelman toimituksen pyytämiseen olisi viisi päivää siitä päivästä lukien, jona asianosaisten on saanut tiedon mitaustodistuksesta. Mittaussuunnitelman toimitusta pyydetäisiin samalta metsälautakunnalta, jolta virallisen mittaajan toimitusta on pyydetty. Välittömästi mitaustoimituk-

sen päätyttyä voitaisiin pyyntö tehdä myös viralliselle mittaajalle.

33—36 §. Pykälät koskevat mittaussuunnitelman toimitusta ja olisivat sisällöltään samankaltaiset kuin virallisen mittaajan toimituksen osalta.

Mittaussuunnitelman puutavaran määrää ja laatua koskeva päätös olisi lopullinen.

37 §. Saman puutavaraerän osalta voitaisiin virallinen mittaussuunnitelma suorittaa vain kerran. Mittauksen tulos olisi asianosaisia sitova. Mikäli virallinen mittaussuunnitelma olisi kuitenkin suoritettu vain jonkin yksittäisen mitaustulokseen vaikuttavan tekijän osalta, voitaisiin virallinen mittaussuunnitelma suorittaa muultakin osin. Tällainen tilanne voisi tulla esille esimerkiksi silloin, kun sama puutavaraerä on sekä luovutusmittauksen että työmittauksen kohteena. Mikäli luovutusmittauksen osalta olisi virallinen mittaussuunnitelma suoritettu vain puutavaran laadun osalta ja työmittauksessa tulisi kiistää puutavaran määrästä, voitaisiin määrän selvittämiseksi toimittaa uusi virallinen mittaussuunnitelma.

5 luku

Mittauskustannukset

38 §. Virallisesta mittauksesta valtiolle aiheutuvat kustannukset voitaisiin periä asianosaisilta takaisin kokonaan tai osaksi. Maa- ja metsätalousministeriö määräisi keskimääräisiä toimituspäivän kokonaiskustannuksia perusteena käyttäen perustoimitusmaksun erikseen virallista mittaajaa, mittaussuunnitelmaa ja näiden ottamia apulaisia varten. Kokonaiskustannuksissa otettaisiin huomioon palkkaus- ja niihin liittyvät muut henkilökustannukset sekä palkkiokustannukset ja vieraiden palvelujen käytöstä aiheutuneet kustannukset. Matkakustannuksia ei otettaisiin kokonaiskustannuksissa huomioon, etteivät virallista mittausta pyytäneet joutuisi keskenään eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, kuinka pitkän etäisyyden päässä virallisen mittaajan toimipaikasta mitattava puutavaraerä sijaitsee. Tarkemmat säännökset perustoimitusmaksusta annettaisiin asetuksella.

Nykyisen puutavaranmittauslain mukaan virallinen mittaaja tai mittaussuunnitelmaa vahvistavat mittauskustannukset ja sen, miten asianosaisten on niistä vastattava. Asianosaisten on maksettava kustannukset kokonaisuudessaan, ja maksu suoritetaan viralliselle mittaajalle tai mittaussuunnitelmalta.

39 §. Virallisen mittajaan ja mittauslautakunnan olisi päätöksellään vahvistettava perustoimitusmaksun perusteella varsinainen toimitusmaksu viralliselta mittajalta, mittauslautakunnalta ja näiden ottamilta apulaisilta mittaukseseen kuluneen ajan perusteella.

Toimitusmaksu voitaisiin myös määrätä alennettuna. Pienin toimitusmaksu olisi pääsääntöisesti 15 prosenttia perustoimitusmaksusta. Virallinen mittaja tai mittauslautakunta voisi näissä rajoissa päättää asianosaisilta perittävien mittauskustannusten suuruuden siten, että ne olisivat kohtuulliset verrattuna virallisen mittauksen tuloksen mukaan määräytyvän asianosaisten välisen suorituksen arvoon.

Mittauskustannukset voivat muodostua hyvin kalliiksi. Ne voivat esimerkiksi pystymittauksen osalta nousta kuuteen markkaan kuutiometriltä. Koska mitatun puutavaran määrän perusteella maksetaan esimerkiksi työpalkat, on tärkeätä, että työnsuorittaja voisi kustannuksista huolimatta pyytää virallista mittausta aina silloin, kun epäilee, ettei työmittaus ole oikein suoritettu. Tämän vuoksi esitetään, että toimitusmaksu voitaisiin määrätä myös edellä mainittua 15 prosenttia alemmaksi, mikäli käytetty mittausmenetelmä on ollut erityisen suuritöinen ja kallis, mittauskustannuksia ovat nostaneet vaikeat luonnonolosuhteet, esimerkiksi lumi, tai virallisen mittauksen pyytämiseen on ollut perusteltua syytä siksi, että perusmittauksessa käytetty mittausmenetelmä on ollut soveltumaton kyseisen puutavaraerän mittaukseen. Tällöin päätös olisi myös aina erikseen perusteltava.

Maa- ja metsätalousministeriö antaisi tarkemmat määräykset toimitusmaksun suuruuden vahvistamisesta.

40 §. Virallisen mittajaan ja mittauslautakunnan tulisi edelleen päätöksellään vahvistaa toimitusmaksun jakautuminen asianosaisten kesken.

Milloin virallinen mittaus on toimitettu siksi, että asianosaiset eivät ole sopineet mittauksen toimittamisajasta, tulisi toimitusmaksu jakaa heidän keskenään tasan.

Asianosainen olisi yksin velvollinen suorittamaan toimitusmaksun, milloin perusmittauksen ja virallisen mittauksen tulosten erotus poikkeaisi virallisessa mittauksessa käytetyn mittausmenetelmän sallimia tarkkuusrajoja enemmän hänen vahingokseen virallisen mittauksen tuloksesta. Tällöin tulisi ottaa huomioon mittausmenetelmissä olevat tarkkuusra-

jat, joiden ylittymisen vasta katsotaan vaikuttavan mittauksitulokseen. Jotta virallista mittaukselta ei pyydetä turhaan, olisi asianosainen niin ikään velvollinen yksin suorittamaan toimitusmaksun, milloin hän on yksin pyytänyt virallisen mittauksen toimittamista ja perusmittauksen tulos poikkeaa virallisessa mittauksessa käytetyn mittausmenetelmän sallimia tarkkuusrajoja vähemmän virallisen mittauksen tuloksesta.

Toisen asianosaisten jäädessä aiheetta saapumatta mittaustoimitukseen, jonka asianosaiset ovat sopineet yhdessä toimitettavaksi, voi toinen pyytää virallista mittaukselta suorittavaksi. Tässä tapauksessa on katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että toimitusmaksun suorittaisi yksin se asianosainen, jonka menettelyn vuoksi perusmittaukselta ei ole voitu toimittaa eli joka on jäänyt aiheetta saapumatta mittaustoimitukseen.

41 §. Virallisen mittajaan ja mittauslautakunnan toimitusmaksua koskevaan päätökseen tyytymätön asianosainen voisi hakea siihen muutosta lääninoikeudelta, jonka päätös olisi lopullinen. Koska puutavaran määrä on jo lopullisesti vahvistettu ja vain toimitusmaksua koskeva tyytymättömyys ei estä puutavaran vientiä mittauspaikalta tai asianosaisten mittauksituloksen mukaan määräytyviä maksusuorituksia, voitaisiin muutoshakemus tehdä 30 päivän kuluessa virallisen mittajaan tai mittauslautakunnan toimitusmaksua koskevan päätöksen tiedoksisaamisesta. Säännös säilyisi sisällöllisesti pääosin ennallaan.

Milloin asianosainen olisi tyytymätön sekä virallisen mittajaan suorittaman mittauksen tulokseen että toimitusmaksua koskevaan päätökseen, tulisi asia molemmilta osin mittauslautakunnan käsiteltäväksi.

42 §. Pykälä koskisi virallisessa mittauksessa määrätyn toimitusmaksun perimistä valtiolle. Toimitusmaksu olisi ilman eri tuomiota ulosottokelpoinen samoin kuin verot ja maksut.

6 luku

Erinäiset säännökset

43 §. Koska metsähallitus on puutavaran mittauksessa merkittävä osapuoli sekä puun myyjänä että työnantajana, ehdotetaan, että lain täytäntöönpanon ylin johto ja valvonta kuuluisi maa- ja metsätalousministeriölle. Virallisten mittajien ja mittauslautakuntien työn käytännön ohjauksesta huolehtisivat ne metsä-

lautakunnat, joihin sijoitettuina viralliset mittaajat toimisivat. Viralliset mittaajat osallistuisivat mittaustyönsä ohella puutavaran mittauksen tiedotus-, kehittämis- ja koulutustyöhön. Metsälautakunnat sopisivat yksityismetsätalouden edistämisorjansuunnitelmien koordinoimaan tätä työtä.

44 §. Pykälä koskee mittauslautakunnan puheenjohtajan, jäsenten ja virallisen mittaajan tai mittauslautakunnan ottamien apulaisten palkkioiden maksatusta.

45 §. Pykälä sisältäisi työnantajan veloituksen suorittama riidaton palkka tai muu korvaus työnsuorittajalle, vaikka mittaustuloksesta olisi syntynyt erimielisyyttä. Säännös säilyisi ennallaan.

46 §. Pykälä sisältäisi rangaistussäännökset.

47 §. Koska metsälautakunnat hoitaisivat puutavaranmittausasioissa julkisen vallan tehtäviä, olisi tarpeellista, että ne noudattaisivat tällöin hallintomenettelylakia (598/82). Milloin virallisen mittaajan päätökseen tyytymätön asianosainen saattaa asian mittauslautakunnan käsiteltäväksi on kyseessä hallintolainkäytön alaan kuuluva asia, jonka osalta sovellettaisiin muutoksenhausta hallintoasioissa annettua lakia (154/50).

Eri määräaikojen laskemisessa noudatettaisiin säädettyjen määräaikojen laskemisesta annettua lakia (150/30) ja tiedoksiannossa tiedoksiannosta hallintoasioissa annettua lakia (232/66).

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Asetuksella on tarkoitus antaa tarkemmat säännökset muun muassa maa- ja metsätalousministeriölle, metsäntutkimuslaitokselle ja metsälautakunnille tämän lain mukaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta sekä asianosaisten maksettaviksi tulevien mittauskustannusten perinnän järjestämisestä, joka tulisi lääninhallitusten tehtäväksi.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1991.

Sellaisissa mittauksissa, jotka perustuvat ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin, noudatettaisiin kuitenkin aikaisempia säännöksiä. Nykyisin voimassa olevaa puutavaran mittaussääntöä voitaisiin lisäksi soveltaa kahden vuoden ajan tämän lain voimaan tulemisesta lukien.

Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä ennen sen voimaan tuloa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Puutavaranmittauslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tätä lakia sovelletaan puutavaran ja 20 irto-kuutiometriä suuremman hake- tai sahanpuru-erän mittaukseen. Milloin asianosaisten välinen sopimus koskee runkopuun lisäksi runkopuussa kiinni olevia oksia, sovelletaan tätä lakia myös näiden oksien mittaukseen.

Tätä lakia ei sovelleta maasta vietävän tai maahan tuotavan puutavaran mittaukseen satamassa tai muussa lopullisessa mitauspaikassa eikä veistetyin tai muuten jalostetun puutavaran mittaukseen.

2 §

Puutavaran määrää tai laatua koskevat erimielisyydet ratkaistaan tämän lain mukaisessa virallisessa mittauksessa.

Sopimuksen ehto, joka on vastoin tämän lain säännöksiä, on mitätön.

3 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *puutavaran mittauksella* sopimuksessa edellytetyn puutavaran määrän ja laadun toteamista kauppahinnan määräämistä varten (luovutusmittaus) sekä työn tekemisestä työn tuloksen paljouden perusteella suoritettavan palkan tai muun korvauksen määräämistä varten (työmittaus); puutavaran mitaus voidaan suorittaa myös pystyssä olevista puista (pystymittaus);

2) *perusmittauksella* asianosaisten suorittamaa luovutus- tai työmittausta;

3) *virallisella mittauksella* virallisen mittajaan tai mitauslautakunnan asianosaisten pyynnöstä suorittamaa luovutus- tai työmittausta;

4) *myyjällä* paitsi puutavaran myös hakkuoikeuden luovuttajaa;

5) *ostajalla* paitsi puutavaran myös hakkuoikeuden saajaa;

6) *työnantajalla* sekä työsopimuslain (320/70) mukaista työnantajaa että sellaista urakanantajaa, joka suorittaa urakoitsijalle korvauksen urakan kohteena olevan puutavaraerän määrän perusteella; ja

7) *työnsuorittajalla* sekä työsopimuslain mukaista työntekijää että sellaista urakoitsijaa, jolle urakanantaja suorittaa korvauksen urakan kohteena olevan puutavaraerän määrän perusteella.

2 luku

Organisaatiot

4 §

Tässä laissa tarkoitettun virallisen mittauksen suorittamista varten on virallisia mittajia ja asetetaan vähintään yksi mitauslautakunta.

Maa- ja metsätalousministeriön alaisena toimii tässä laissa tarkoitettuja esityksiä ja lausuntoja antava sekä puutavaran mittauksen kehittämiseksi ehdotuksia tekevä puutavaran mittauksen neuvottelukunta, jonka kokoonpanosta säädetään asetuksella.

5 §

Maa- ja metsätalousministeriö määrää virallisten mittajien toimintapiirit (mittaajapiirit) ja jokaista mitaajapiiriä varten sen metsälautakunnan, josta käsin virallinen mitaaja toimii. Maa- ja metsätalousministeriö asettaa tarvittavan määrän mitauslautakuntia ja määrää niiden toimintapiirit.

6 §

Mittauslautakuntaan kuuluu puheenjohtaja ja kaksi muuta jäsentä, joiden tulee olla riippumattomia.

Maa- ja metsätalousministeriö määrää puutavaran mittauksen neuvottelukuntaa kuultuaan kolmivuotiskaudeksi kuhunkin mitauslautakuntaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä kaksi jäsentä ja molemmille henkilökohtaisen varajäsenen.

Virallinen mitaaja ei saa kuulua mitauslautakuntaan.

7 §

Virallisen mitaajan sekä mitauslautakunnan jäsenten tulee olla puutavaran mittaukseen hyvin perehtyneitä 25 vuotta täyttäneitä Suomen kansalaisia, jotka hallitsevat itseään ja omaisuuttaan. Virallisen mitaajan ja mitaus-

lautakunnan puheenjohtajan muista kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksella. Mitä edellä on säädetty puheenjohtajasta ja jäsenistä, koskee myös varapuheenjohtajaa ja varajäseniä.

8 §

Maa- ja metsätalousministeriö voi vapauttaa mittaustalokunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenen tai varajäsenen tehtävistään, milloin siihen on syytä. Ennen vapauttamispäätöstä on asianosaista ja puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa kuultava. Maa- ja metsätalousministeriön päätökseen ei saa hekea muutosta valittamalla.

9 §

Virallinen mittaaja sekä mittaustalokunnan jäsenet toimivat tuomarin vastuulla. Jos virallinen mittaaja tai mittaustalokunnan jäsen ei ole aikaisemmin vannonut tuomarinvalaa tai antanut tuomarinvakuutusta, hänen on ennen tehtävänsä ryhtymistä yleisessä tuomioistuimessa vannottava mainittu vala tai annettava mainittu vakuutus. Mittaustalokunnan jäsen voi vannon tuomarinvalan tai antaa tuomarinvakuutuksen myös mittaustalokunnan puheenjohtajana toimivan jäsenen edessä.

Virallisen mittaajan ja mittaustalokunnan jäsenten esteellisyydestä on voimassa, mitä tuomarin esteellisyydestä on säädetty. Milloin mittaustalokunnassa ilmenee erimielisyyttä asian ratkaisemisesta, päätetään asia äänestämällä noudattaen samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa.

Virallinen mittaaja ja mittaustalokunnan puheenjohtaja eivät saa toimittaa puutavaran mittausta myyjän, ostajan, työnantajan tai työnsuorittajan edustajana tai sopimana henkilönä.

3 luku

Perusmittaus

10 §

Puutavaran luovutusmittauksen suorittavat myyjä ja ostaja tai heidän edustajansa sopimuksen mukaan joko yhdessä tai erikseen. Asianosaiset voivat kuitenkin mittausta toimittamatta sopia puutavaran määrästä ja laadusta.

Luovutusmittauksesta on laadittava päivätty asiakirja, johon merkitään seuraavat tiedot:

- 1) myyjän ja ostajan nimet ja osoitteet;
 - 2) mittaustulos tai tiedot, joiden perusteella mittaustulos voidaan laskea; ja
 - 3) mitatun puutavaran sijaintipaikka.
- Mittaustoimitus katsotaan päättyneeksi, kun edellä tarkoitettu asiakirja on laadittu.

11 §

Mikäli luovutusmittauksen on toimittanut myyjän ja ostajan yhteinen edustaja, on ostajan suoritettava tästä aiheutuneet mittaustalokannukset, jollei muusta ole erikseen sovittu.

12 §

Mikäli asianosaiset tai heidän edustajansa ovat olleet läsnä luovutusmittauksessa, on asianosaisten katsottava saaneen tiedon mittaustaloksesta tai perusteista, joiden mukaan mittaustulos voidaan laskea, välittömästi luovutusmittauksen päätyttyä.

Mikäli luovutusmittauksen on suorittanut myyjä tai ostaja yksin, eikä toinen asianosainen tai hänen edustajansa ole ollut tällöin läsnä, tulee tieto mittaustaloksesta tai perusteista, joiden mukaan mittaustulos voidaan laskea, toimittaa mittaustoimituksesta poissaolelle asianosaiselle postitse kirjatussa kirjeessä tai muutoin todisteellisesti. Mikäli mittaustaloksesta on ilmoitettu toimituksesta poissaolelle asianosaiselle edellä tarkoitettulla kirjeellä, katsotaan hänen saaneen tiedon taloksesta viidentenä päivänä siitä päivästä lukien, jona kirje on jätetty postin kuljetettavaksi.

13 §

Puutavaran työmittaus on toimitettava silloin, kun palkka tai muu korvaus maksetaan työn tuloksen paljouden perusteella. Työmittauksen suorittaa työnantaja tai tämän edustaja, jollei muusta ole sovittu.

Asianosaiset voivat 1 momentin estämättä sopia, että luovutusmittaus korvaa erillisen työmittauksen, kuitenkin niin, että työnsuorittajalle maksetaan palkka tai muu korvaus myös luovutusmittauksessa mahdollisesti tehtyjen mittavähennysten mukaisesta puumäärästä.

Työnantajan tulee, mikäli mahdollista, ilmoittaa työnsuorittajalle etukäteen mittaustoimituksesta. Työmittauksesta on laadittava päivätty asiakirja, johon on merkitty seuraavat tiedot:

- 1) työnantajan ja työnsuorittajan nimet ja osoitteet;

2) mittaustulos tai tiedot, joiden perusteella mittaustulos voidaan laskea; ja

3) mitatun puutavaran sijaintipaikka. Mittaustoimitus katsotaan päättyneeksi, kun edellä tarkoitettu asiakirja on laadittu.

14 §

Asianosaisten on katsottava saaneen tiedon työmittauksen tuloksesta tai perusteista, joiden mukaan mittaustulos voidaan laskea, välittömästi työmittauksen päätyttyä, jos asianosaiset tai heidän edustajansa ovat olleet läsnä mitaustoimituksessa.

Tieto mittaustuloksesta tai perusteista, joiden mukaan mittaustulos voidaan laskea, on toimitettava toiselle asianosaiselle kirjallisesti, automaattista tietojenkäsittelyä hyväksi käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, mikäli:

1) työmittauksen on suorittanut työnantaja tai työnsuorittaja yksin eikä toinen asianosainen tai hänen edustajansa ole ollut mitaustoimituksessa läsnä; tai

2) mittaustulos saadaan asianosaisten suorittamien mittauksen, joissa työnantaja on mitannut osan ja työnsuorittaja osan mittaustulokseen vaikuttavista tekijöistä, yhteistuloksena.

15 §

Jollei tehty työ ole sopimuksen mukaista työnsuorittajasta johtuvasta syystä eikä työnsuorittaja ennen mittauksen toimittamista korjaa puutteellisuuksia, saa mittaustuloksesta vähentää niin paljon, että vähennys kohtuullisesti vastaa niitä työkustannuksia, jotka sopimuksen vastaisen työn korjaaminen sopimuksen mukaiseksi aiheuttaa työnantajalle. Lisäksi mittaustuloksesta voidaan vähentää kokonaan se määrä, jota työnantaja ei voi käyttää hyväkseen.

Milloin työmittauksen tuloksena saatu puumäärä muodostaa myös kolmannelle osapuolelle maksettavan palkan tai muun korvauksen perusteen, ei 1 momentin mukaista mittaustuloksen vähennystä oteta huomioon kolmannelle osapuolelle maksettavaa palkkaa tai muuta korvausta määrättäessä.

16 §

Asianosainen ei toisen asianosaisen suostumuksetta saa viedä puutavaraa mittaustuloksesta tai muutoin sitä käsitellä eikä poistaa mittausta osoittavia merkkejä, ennen kuin mittaustulos on tullut lopulliseksi. Kuljetusvälineessä oleva

puutavara saadaan kuitenkin tarvittaessa purkaa.

17 §

Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa puutavaran mittauksen neuvottelukunnan esityksestä puutavaran mittauksessa käytettävät mittausten menetelmät ja niitä koskevat mittausohjeet, joiden tulee sisältää määräykset ainakin kunkin mittausten menetelmän hyväksyttävästä tarkkuudesta, puutavaran mittauksessa ja mittaustuloksen laskemisessa käytettävästä luokituksesta sekä laskenta- ja lopputuloksen ilmoittamistarkkuudesta. Mittausmenetelmät voivat sisältää myös otantaa.

Mikäli joku puutavaran mittauksen neuvottelukunnan jäsenistä sekä hänen varajäsenensä ovat kumpikin olleet poissa siitä kokouksesta, jossa edellä 1 momentissa mainittu esitys on päätetty tehdä, on maa- ja metsätalousministeriön ennen mittausmenetelmän tai -ohjeen vahvistamista varattava poissaolleelle jäsenelle tilaisuus antaa asiasta lausuntonsa.

18 §

Sen estämättä, mitä 17 §:n 1 momentissa on säädetty, voivat puutavaran mittauksen osapuolia edustavat järjestöt sopia kehitteillä olevien mittausmenetelmien ja -ohjeiden ottamisesta koekäyttöön enintään kolmeksi vuodeksi. Koemenetelmät ja -ohjeet on ennen niiden käyttöön ottoa lähetettävä tiedoksi puutavaran mittauksen neuvottelukunnalle.

Kone- ja kuljetusurakointia koskevan työmittauksen osalta voivat asianomaisia puutavaran mittauksen osapuolia edustavien järjestöjen lisäksi myös urakanantaja ja urakoitsija sopia kehitteillä olevien mittausmenetelmien ja -ohjeiden ottamisesta koekäyttöön enintään kolmeksi vuodeksi. Sopimus on tehtävä kirjallisesti ja siinä tulee olla kuvaus koekäyttöön otettavasta mittausmenetelmästä ja -ohjeesta. Urakanantajan on ennen koemenetelmien ja -ohjeiden käyttöönottoa lähetettävä ne tiedoksi puutavaran mittauksen neuvottelukunnalle.

19 §

Menettelystä silloin, kun osapuolten välisistä sopimuksista puuttuvat riittävät laatumääräykset, säädetään asetuksella.

4 luku

Virallinen mittaus*Virallisen mittauksen edellytykset ja mittauspyynnön toimittaminen*

20 §

Virallinen mittaus on asianosaisen pyynnöstä toimitettava silloin, kun:

- 1) asianosaisten kesken on syntynyt erimielisyyttä perusmittauksen tuloksesta;
- 2) asianosaiset eivät sovi perusmittauksen toimittamisajasta; tai
- 3) asianosainen on aiheetta jäänyt saapumatta perusmittaustoimitukseen, jonka asianosaiset ovat sopineet yhdessä suoritettavaksi.

Hyväksytyään mittaustuloksen asianosainen ei voi pyytää virallisen mittauksen toimittamista.

21 §

Luovutusmittauksen tulokseen tyytymättömän asianosaisen on pyydettävä virallisen mittauksen toimittamista viimeistään viidentenä päivänä siitä päivästä lukien, jona on saanut tiedon luovutusmittauksen tuloksesta. Muussa tapauksessa katsotaan luovutusmittauksen tulos lopulliseksi ja mittauksen kohteena olleet puut voidaan viedä mittauspaijalta.

22 §

Milloin sekä työnantaja että työnsuorittaja tai heidän edustajansa ovat olleet läsnä työmittauksessa, on mittaustulokseen tyytymättömän osapuolen välittömästi ilmoitettava tyytymättömyytensä toiselle osapuolelle.

Milloin työmittauksen on toimitannut työnantaja yksin tai milloin mittaustulos saadaan asianosaisten toimittamien mittausten, joissa työnantaja on mitannut osan ja työnsuorittaja osan mittaustulokseen vaikuttavista tekijöistä, yhteistuloksen perusteella, on mittaustulokseen tyytymättömän työnsuorittajan ilmoitettava tyytymättömyytensä työnantajalle viimeistään viidentenä päivänä siitä päivästä lukien, jona on saanut tiedon mittaustuloksesta tai perusteista, joiden mukaan mittaustulos voidaan laskea.

Työnantajan on neljäntoista päivän kuluessa siitä, kun työnsuorittaja on 1 tai 2 momentin mukaisesti ilmoittanut tyytymättömyytensä mittauksen tulokseen, pyydettävä virallisen mittauksen toimittamista. Mikäli työnantaja ei ole pyytänyt virallisen mittauksen toimittamis-

ta edellä mainitussa määräajassa, voi virallista mittausta pyytää myös työnsuorittaja.

Jos mittaustulokseen ei ole ilmoitettu tyytymättömyyttä 1 tai 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, katsotaan mittaustulos lopulliseksi, ja mittauksen kohteena olleet puut voidaan viedä mittauspaijalta.

23 §

Milloin työmittauksen on toimitannut työnsuorittaja yksin tai milloin mittaustulos saadaan asianosaisten toimittamien mittausten, joissa työnantaja on mitannut osan ja työnsuorittaja osan mittaustulokseen vaikuttavista tekijöistä, yhteistuloksen perusteella, on mittaustulokseen tyytymättömän työnantajan pyydettävä virallisen mittauksen toimittamista viimeistään viidentenä päivänä siitä päivästä lukien, jona on saanut tiedon mittaustuloksesta tai perusteista, joiden mukaan mittaustulos voidaan laskea. Muussa tapauksessa katsotaan mittaustulos lopulliseksi.

Työnantajan katsotaan hyväksyneen 1 momentissa mainitun mittauksen tuloksen, jos puutavara on hänen toimestaan tai suostumuksellaan viety mittauspaijalta tai työnantaja on maksanut mittauksen perusteella palkan tai muun korvauksen.

24 §

Virallisen mittauksen toimittamista pyydetään kirjallisesti tai suullisesti siltä metsälautakunnalta, jonka toimintapiirissä mitattava puutavara sijaitsee. Suullisesta pyynnöstä on metsälautakunnan annettava asianosaiselle todistus, josta ilmenee, milloin pyyntö on vastaanotettu. Metsälautakunnan on viivytyksettä ilmoitettava virallisen mittauksen suorittamista koskevasta pyynnöstä toiselle asianosaiselle.

25 §

Virallisen mittauksen toimittamista pyytäänsään on asianosaisen samalla toimitettava metsälautakunnalle selvitys siitä, milloin virallista mittausta pyytävä asianosainen on saanut tiedon perusmittauksen tuloksesta, sekä luovutusmittauksen osalta ostajan ja myyjän välillä mahdollisesti tehty kirjallinen sopimus ja työmittauksen osalta 13 §:n 3 momentissa tarkoitettu asiakirja alkuperäisenä tai oikeaksi todistettuna jäljennöksenä. Lisäksi on ilmoitettava seuraavat tiedot, mikäli ne eivät ilmene edellä tarkoitetuista asiakirjoista:

- 1) kummankin asianosaisen nimet ja osoitteet;

2) puutavaran laji, arvioitu määrä ja sijaintipaikka;

3) mitä mittausmenetelmää käyttäen asianosaisten suorittama perusmittaus on toimitettu; ja

4) se seikka, mistä asianosaiset ovat eri mieltä.

Milloin virallisen mittauksen toimittamista on pyydetty suullisesti, on 1 momentissa mainitut asiakirjat ja tiedot toimitettava metsälautakunnalle välittömästi pyynnön esittämisen jälkeen.

Työmittauksen osalta on työnantajan huolehdittava tässä pykälässä tarkoitettujen asiakirjojen toimittamisesta metsälautakunnalle.

Mittaustoimitus

26 §

Sen jälkeen, kun virallisen mittauksen suorittamista koskeva pyyntö on tehty, on virallisen mittajaan ensi tilassa aloitettava mittaus-toimitus ja saatettava se viivytyksettä päätökseen.

Mikäli virallisen mittauksen toimittamista koskevaa pyyntöä ei ole esitetty säädetyssä ajassa tai pyyntö ei muutoin täytä säädetyjä vaatimuksia eikä virallista mittausta sen vuoksi voida suorittaa, on virallisen mittajaan annettava asiasta päätös. Tähän päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

27 §

Virallisen mittajaan on ilmoitettava asianosaisille virallisen mittauksen alkamisajankohdasta niin ajoissa, että heillä on mahdollisuus osallistua mittaus-toimitukseen.

Kun asianosaisille on 1 momentin mukaisesti ilmoitettu virallisesta mittauksesta ei heidän poissaolonsa estä virallista mittajaa toimittamasta mittausta. Virallista mittausta pyytäneen on kuitenkin huolehdittava siitä, että viralliselle mittajalle osoitetaan mitattava puutavara.

28 §

Jos asianosainen on pyytänyt virallista mittausta sen vuoksi, etteivät asianosaiset ole sopineet mittauksen toimittamisajasta tai että toinen asianosainen on aiheetta jäänyt saapumatta mittaus-toimitukseen, on virallisen mittajaan todettava mitattavan puutavaran määrä ja laatu.

Jos virallista mittausta on pyydetty sen vuoksi, että asianosaisten kesken on syntynyt erimielisyyttä mittautuloksesta, tulee virallisen mittajaan ottaa asia käsiteltäväkseen joko määrän tai laadun tai molempien osalta sen mukaan, mistä asianosaiset ovat eri mieltä.

Asianosaisten välisen erimielisyyden koskessa ainoastaan jotakin mittautulokseen vaikuttavaa yksittäistä tekijää asianosainen voi pyytää sellaista virallista mittausta joka koskee vain kyseisen tekijän ja sillä mittauksen lopputulokseen olevan vaikutuksen selvittämistä, mikäli toinen asianosainen siihen suostuu. Muussa tapauksessa mittaus on toimitettava kokonaisuudessaan.

29 §

Virallinen mittaja voi ratkaista hänen käsiteltäväkseen saatetun asian myös virallista mittausta pyytäneen asianosaisen vahingoksi.

30 §

Virallisen mittajaan on toimitettava mittaus ensisijaisesti asianosaisten sopimalla mittausmenetelmällä. Milloin asianosaiset ovat sopineet käytettäväksi muuta kuin 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua maa- ja metsätalousministeriön vahvistamaa mittausmenetelmää tai asianosaisten sopima vahvistettu mittausmenetelmä ei sovellu kyseisen puutavaran mittaukseen, on virallisen mittajaan toimitettava mittaus teknikaltaan ja kustannuksiltaan lähinnä asianosaisten sopimaa mittausmenetelmää vastaavalla vahvistetulla mittausmenetelmällä.

Jos puutavara on siten sijoitettu, ettei virallinen mittaja katso voivansa toimittaa mittausta, voi hän määrätä puutavaran uudelleen sijoitettavaksi tai mittausta haittaavan esteen poistettavaksi. Virallinen mittaja voi tarvittaessa suorittaa tai suorittuttaa mainitut toimenpiteet.

31 §

Virallisen mittajaan suorittamasta toimituksesta on kummallekin asianosaiselle annettava ote toimituksessa laadittavasta pöytäkirjasta. Otteen, jonka virallinen mittaja allekirjoittaa, tulee sisältää mittautodistus. Mikäli mittautulosta ei tarvittavien laskutoimitusten vuoksi saada selville mittaus-toimituksen yhteydessä, tulee mittautodistuksen sisältävä pöytäkirjanote toimittaa asianosaisille heti mittautuloksen selvityä.

Muutoksenhaku

32 §

Virallisen mittaaajan suorittamaan mittaus-toimitukseen tyytymättömän asianosaisen on viiden päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon mittaustodistuksesta, pyydettävä 24 §:ssä tarkoitettulta metsälautakunnalta asian saattamista mittauslautakunnan ratkaistavaksi. Pyyntö voidaan tehdä kirjallisesti tai suullisesti. Suullisesta pyynnöstä on metsälautakunnan annettava asianosaiselle todistus, josta ilmenee, milloin pyyntö on vastaanotettu.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu pyyntö voidaan välittömästi mittaus-toimituksen päätyttyä tehdä myös viralliselle mittaaajalle.

Pyynnön yhteydessä on ilmoitettava, miltä osin virallisen mittaaajan toimitukseen vaaditaan muutosta sekä perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

33 §

Kun 32 §:ssä tarkoitettu pyyntö on esitetty, on mittauslautakunnan puheenjohtajan viivytyksettä kutsuttava mittauslautakunnan jäsenet asiaa käsittelemään. Puheenjohtajan on ilmoitettava toimituksen alkamisajasta asianosaisille niin aikaisin, että heillä on mahdollisuus osallistua toimitukseen. Asianosaisten poissaolo ei estä mittauslautakuntaa toimittamasta mittaus-ta.

Jos mittauslautakunnan suorittamaa virallista mittaus-ta koskevaa pyyntöä ei ole esitetty säädettyssä ajassa tai pyyntö ei muutoin täytä säädettyjä vaatimuksia eikä mittauslautakunnan suorittamaa virallista mittaus-ta sen vuoksi voida suorittaa, on mittauslautakunnan annettava asiasta päätös. Tähän päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

34 §

Mittauslautakunta saa tutkia sen ratkaistavaksi saatetun asian vain siltä osin, kun se on ollut virallisen mittaaajan tutkittavana. Mittauslautakunta voi ratkaista asian myös tyytymättömyyttä ilmoittaneen asianosaisen vahingoksi.

Mittauslautakunnan asiassa antamaan päätökseen, toimitusmaksun määräämistä lukuunottamatta, ei saa valittamalla hakea muutosta.

35 §

Mitä 30 §:ssä on säädetty käytettävästä mittausmenetelmästä tai oikeudesta puutavaran

uudelleen sijoitteluun tai esteen poistamiseen, koskee myös mittauslautakunnan suorittamaa mittaus-ta. Mittauslautakunta ei tällöin ole sidottu virallisen mittaaajan asiassa aikaisemmin tekemään ratkaisuun.

36 §

Mittauslautakunnan toimituksesta on kummallekin asianosaiselle toimitettava ote toimituksesta laadittavasta pöytäkirjasta. Otteen tulee sisältää mittaustodistus. Otteen allekirjoittaa puheenjohtaja.

Virallisten mittauksen rajoittaminen

37 §

Samaan puutavaraerän osalta voidaan virallisen mittaus suorittaa kunkin mittaus-tulokseen vaikuttavan tekijän osalta vain kerran. Mittauksen tulos on asianosaisia sitova.

5 luku

Mittauskustannukset

38 §

Virallisesta mittauksesta aiheutuvat kustannukset peritään asianosaisilta valtiolle joko kokonaan tai osaksi. Maa- ja metsätalousministeriö määrää tätä varten perustoimitusmaksut erikseen virallista mittaaajaa, mittauslautakuntaa ja näiden ottamia apulaisia varten. Perustoimitusmaksut määrätään käyttäen perusteena kunkin ryhmän keskimääräisiä toimituspäivän kokonaiskustannuksia. Kokonaiskustannuksissa otetaan virallisen mittaaajan osalta huomioon virallisesta mittauksesta valtiolle aiheutuvat palkkakustannukset ja niihin liittyvät muut henkilökustannukset. Mittauslautakunnan ja apulaisten osalta virallisesta mittauksesta aiheutuvina kokonaiskustannuksina otetaan huomioon palkkio- ja muut kustannukset.

Tarkemmat säännökset perustoimitusmaksusta annetaan asetuksella.

39 §

Virallisen mittaaajan tai mittauslautakunnan on päätöksellään vahvistettava perustoimitusmaksujen perusteella varsinainen toimitusmaksu viralliselta mittaaajalta, mittauslautakunnalta ja apulaisilta mittaukseen kuluneen ajan perusteella. Toimitusmaksu on vähintään

15 prosenttia kuhunkin toimitukseen osallistuneiden ryhmien perustoimitusmaksuista. Toimitusmaksu voidaan kuitenkin määrätä tätä alemmaksi seuraavissa tapauksissa:

1) käytetty mittausmenetelmä on erityisen suuritoinen ja kallis;

2) vaikeat lumi- tai siihen verrattavat olosuhteet nostavat mittauskustannuksia; tai

3) milloin virallisen mittauksen pyytäminen on ollut perusmittauksessa käytetyn mittausmenetelmän soveltumattomuuden vuoksi erityisen perusteltua.

Jos toimitusmaksu määrätään alemmaksi kuin 15 prosentiksi perustoimitusmaksusta, on alentamista koskeva päätös erikseen perusteltava.

Toimitusmaksun suuruutta vahvistettaessa on otettava huomioon, että se ei muodostu kohtuuttomaksi mitattavan puutavaerän perusteella maksettavan suorituksen arvoon verrattuna.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkempia määräyksiä toimitusmaksun suuruuden vahvistamisesta.

40 §

Virallisen mittajaan ja mittauslautakunnan on päätöksellään vahvistettava toimitusmaksun jakautuminen asianosaisten kesken.

Milloin virallinen mittaus on toimitettu siksi, että asianosaiset eivät ole päässeet sopimukseen perusmittauksen toimittamisajasta, on toimitusmaksu jaettava asianosaisten kesken tasan.

Asianosainen on yksin velvollinen suorittamaan toimitusmaksun seuraavissa tapauksissa:

1) perusmittauksen ja virallisen mittauksen tulosten erotus poikkeaa virallisen mittauksen tuloksesta virallisessa mittauksessa käytetyn mittausmenetelmän sallimia tarkkuusrajoja enemmän hänen vahingokseen;

2) hän on yksin pyytänyt virallisen mittauksen toimittamista ja perusmittauksen tulos poikkeaa virallisen mittauksen tuloksesta virallisessa mittauksessa käytetyn mittausmenetelmän sallimia tarkkuusrajoja vähemmän; tai

3) virallinen mittaus on toimitettu siksi, että hän on aiheetta jäänyt saapumatta mittaus-toimitukseen, jonka asianosaiset ovat sopineet yhdessä toimitettavaksi.

Jos asianosaiset ovat sopineet toimitusmaksun jakamisesta, on maksuvelvollisuus vahvistettava sopimuksen mukaan.

41 §

Asianosainen, joka on tyytymätön virallisen mittajaan päätökseen vain toimitusmaksua koskevalta osin, voi hakea siihen valittamalla muutosta 30 päivän kuluessa asiaa koskevan mittausodistuksen tiedoksi saamisesta lukien sen läänin lääninoikeudelta, jonka alueella virallinen mittaus on kokonaan tai pääosin toimitettu. Vastaavasti voidaan hakea muutosta mittauslautakunnan päätökseen toimitusmaksun osalta. Lääninoikeuden asiassa antama päätös on lopullinen.

Asianosaisen on viimeistään muutoksenhakujan päättymispäivänä toimitettava lääninoikeudelle osoitettu muutoksenhakukirjelmä 24 §:ssä tarkoitettulle metsälautakunnalle. Metsälautakunnan on viipymättä lähetettävä muutoksenhakukirjelmä liitteineen, asian käsittelystä kertyneet asiakirjat ja asianomaisen virallisen mittajaan tai mittauslautakunnan asian johdosta antama lausunto lääninoikeudelle.

Muutoksenhaussa on soveltuvin osin noudatettava muutoksenhausta hallintoasioissa annettua lakia (154/50).

42 §

Asianosaisten on suoritettava toimitusmaksu valtiolle 30 päivän kuluessa siitä, kun toimitusmaksua koskeva päätös on tullut lopulliseksi.

Jos valtion saamista ei makseta määräaikaana, peritään erääntyneelle saamiselle viivästyskorkoa 16 prosenttia vuodessa eräpäivästä lukien siihen saakka kunnes maksu tapahtuu.

Toimitusmaksu korkoineen saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) on säädetty.

6 luku

Erinäiset säännökset

43 §

Tämän lain täytäntöönpanon ylin johto ja valvonta kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle. Edellä 5 §:ssä tarkoitettujen metsälautakuntien tehtävänä on ohjata virallisten mittajien ja mittauslautakuntien toiminnan käytännön järjestelyä.

44 §

Valtion tulo- ja menoarvioon otetaan vuosittain määräraha, jonka puitteissa edellä 5 §:ssä tarkoitettu metsälautakunta maksaa mittaus-

lautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot, päivärahat ja matkakustannusten korvaukset sekä virallisen mittajaan tai mittauslautakunnan ottamista apulaisista aiheutuvat kulut.

45 §

Vaikka mittautuksesta on syntynyt erimielisyyttä, ei työnantaja saa viivyttää sen palkan tai korvauksen maksamista, johon työnsuorittajalla on riidaton oikeus.

46 §

Joka menettelee 16 §:n, 18 §:n 2 momentin, 22 §:n 3 momentin tai 25 §:n 3 momentin säännösten vastaisesti, on tuomittava *puutavaranmittauslain rikkomisesta* sakkoon.

47 §

Metsälautakunnan on huolehtiessaan tämän lain mukaisista tehtävistä soveltuvin osin noudatettava, mitä hallintomenettelylaissa (598/82) on säädetty. Mittauslautakunnan osalta on soveltuvin osin voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty.

Tässä laissa olevien määräaikojen laskemisessa on sovellettava säädettyjen määräaikain

laskemisesta annettua lakia (150/30) ja tiedoksiannossa tiedoksiannosta hallintoasioissa annettua lakia (232/66).

48 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

49 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 , ja sillä kumotaan 7 päivänä maaliskuuta 1969 annettu puutavaranmittauslaki (161/69) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Mittauksissa, jotka perustuvat ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin, noudatetaan toimielimiä lukuunottamatta aikaisempia säännöksiä, jolleivät asianosaiset ole toisin sopineet. Maaliskuun 7 päivänä 1969 annettua puutavaran mittausääntöä (163/69) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen voidaan lisäksi muutoinkin soveltaa kahden vuoden ajan tämän lain voimaantulosta lukien.

Tämän lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä ja toimielimiä asettaa jo ennen lain voimaantuloa.

Helsingissä 7 päivänä syyskuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Maa- ja metsätalousministeri *Toivo T. Pohjala*